

Tajumise keeruline avarus

THE COMPLICATED EXPANSE OF PERCEPTION

Installatsioonid / Installations: Ryoji Ikeda

Tekst / Article: Anneli Ivaste

Jaapani audiovisuaalkunstnik **Ryoji Ikeda** (1966) hämmastab oma hüpnootiliste ja mastaapsete installatsioonidega. Kui sisenesin kunstniku näitusele Helsingis asuvasse kunstmuuseumisse Amos Rex, ei ennustanud esialgu miski uut universumit, mille Ikeda oli seal loonud, ühendades erinevaid kunstiliike ja teadusandmebaase¹.

Fuajees mööda valget suursugust treppi maa-alustesse näitusesaalidesse laskudes hakkasin aimama uut aegruumi, mis läbi erinevate ruumide voolates haaras nii jäägitult, et sinna võis väikese kübemena kaduda. Kõikehõlmavuse tunnet võimendas interjööri ja installatsioonide loomulik sulandumine ja ühinemine, justkui oleks hoone ainulaadne arhitektuur lähtunud kunstniku loomingust, mitte vastupidi. Pimendatud ruumidesse oli ehitatud keerukas maailm, kus ülisuured audiovisuaalsed installatsioonid edastasid matemaatilise täpsusega liikuvaid pilte ja intensiivseid helimaastikke koos vaikuse ja heli kontrastide, valguse pulseerimise ning helilainete vibratsiooniga.

Ikeda loominguga aluseks on füüsikalised nähtused, matemaatilised mõisted ning teadustööl põhinevad infokogumid, mida ta kategoriseerib, tõlgendab ja visualiseerib kunstimeediumis. Lõpptulemusena valmib terviklik kompositsioon orkestreeritud audiovisuaalsetest rütmidest ja dramaatilistest lainetest, mis stimuleerivad, ärritavad ja erutavad meeli, tekitavad uudseid aistinguid ja avardavad tajumisvõimet, luues tunde, justkui oleks vaataja ja ekspositsioon kõik üks, alates elementaarsakesest kuni kõiksuseni.

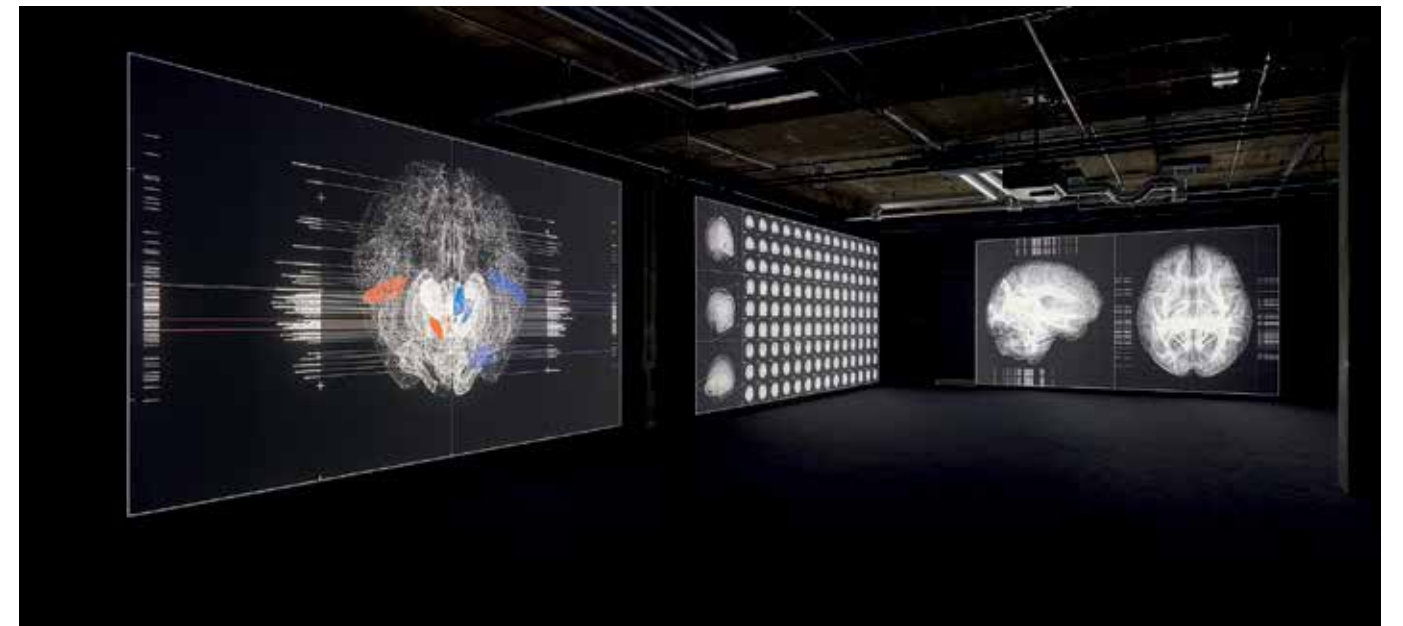
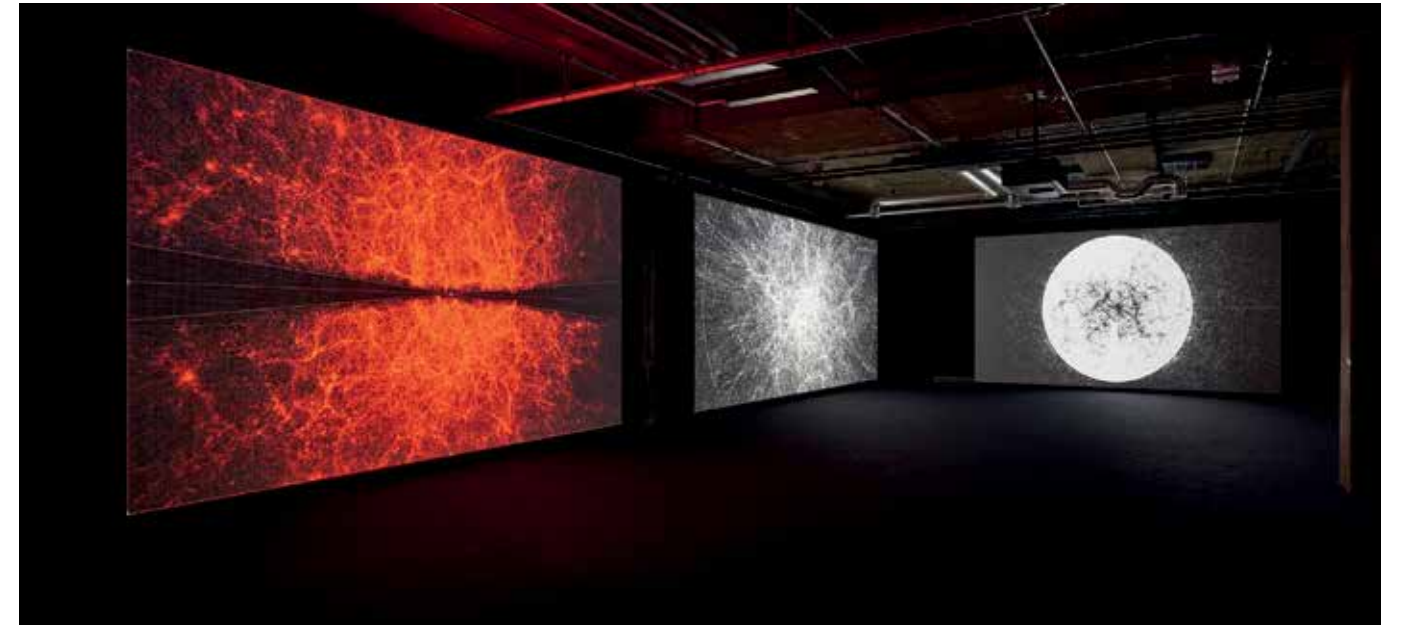
Eesti publik sai Ikeda loominguga tutvuda pea kümme aastat tagasi, kui tema ruumiinstallatsiooni „supersümmeetria“ (2014) nägi Kumu kunstmuuseumis². Teos valmis koostöös Euroopa Tuumauuringute Organisatsiooniga ja käsitles maailma füüsikalist olemust. Kohtumine kunstniku uue loominguga saab teoks käesoleva aasta novembris Eesti Rahva Muuseumis, kus näeb Ryoji Ikeda näitust, mis valmis koostöös Tartu Ülikooli genoomika instituudi biopanga teadlastega³. Ikeda sütitasid arheogenoomika, evolutsiooni ja vana DNA uuringud, mis peegeldavad geenide tähtsust inimkonna ühise ajaloo kandjana. Huvist eesti keele vokaalide vastu on Ikeda loonud projekti osana eraldi heliinstallatsiooni Eesti Filharmonia Kammerkoorile ja dirigent Tõnu Kaljustele.

Japanese audiovisual artist **Ryoji Ikeda** (1966) amazes with his hypnotic and large-scale installations. When I entered the artist's exhibition at the Amos Rex Art Museum in Helsinki, nothing had foretold the new universe that Ikeda had created there, combining various art forms and databases collected from the world of science¹.

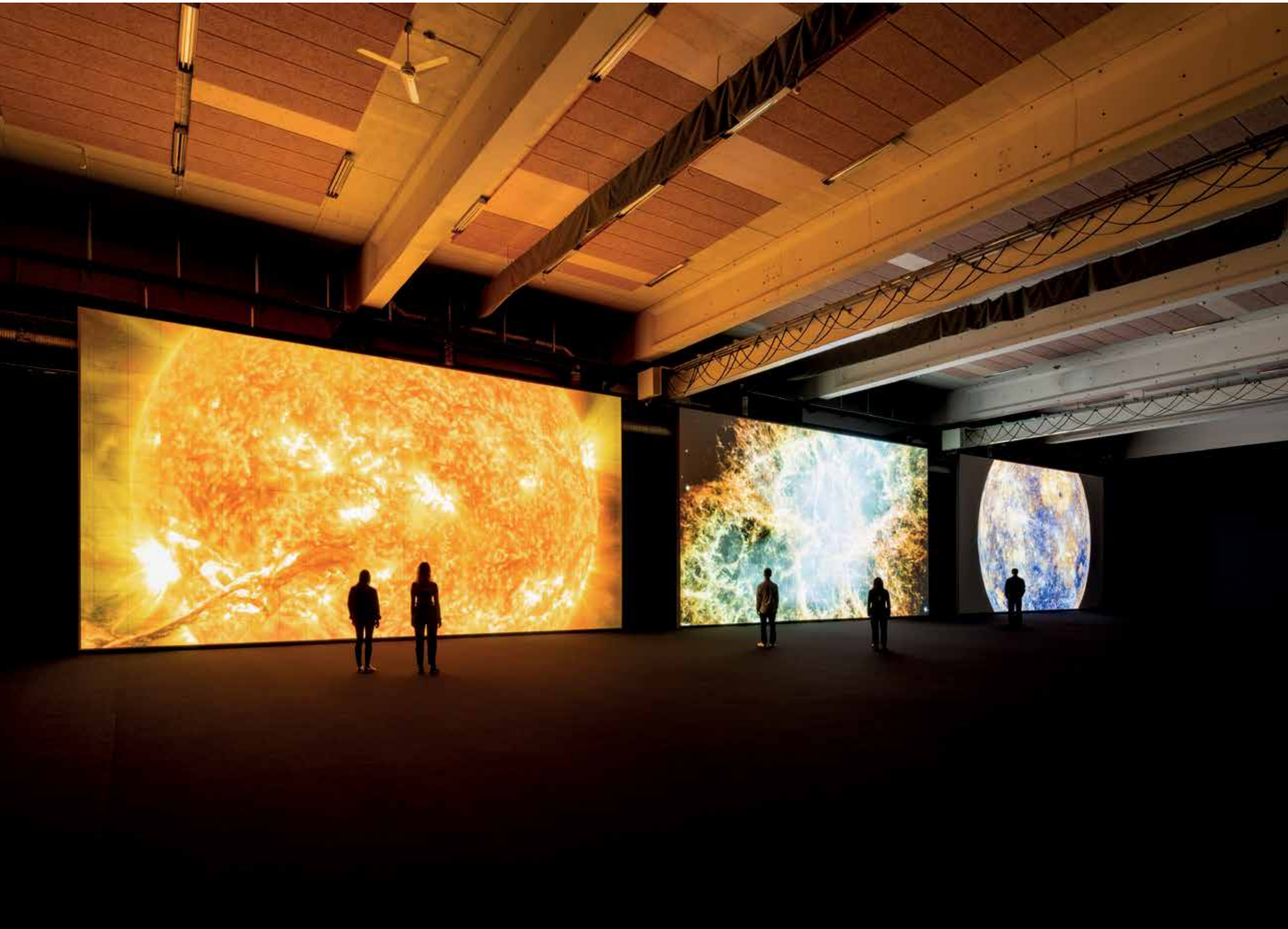
Descending the grand white staircase in the lobby to the underground showroom, a new time-space began which, flowing through the different rooms, gripped one so completely that one could disappear into it like a small nugget. The sense of all-inclusiveness was enhanced by the natural fusion of the interior and the installations, as if the building's unique architecture was based on the artist's work, and not the other way around. A complex world was built in the darkened rooms, where huge audiovisual installations transmitted moving images and intense soundscapes with mathematical precision, with contrasts between silence and sound, pulsations of light and vibrations of sound waves.

Ikeda's work is based on physical phenomena, mathematical concepts, and research-based information collections, which he categorises, interprets, and visualises in the medium of art. The end result is a complete composition through orchestrated audiovisual rhythms and dramatic waves that stimulate and excite the senses, create new sensations and expand the perception, creating the feeling that the viewer and the exhibition are one, from the elementary particle to the whole.

The Estonian audience got to know Ikeda's work almost ten years ago, when they saw his spatial installation *Supersymmetry* (2014) at Kumu Art Museum². The work was completed in cooperation with the European Organisation for Nuclear Research and dealt with the physical nature of the world. In November, Ikeda's exhibition will open at the Estonian National Museum. The exhibition was prepared in cooperation between researchers from the Estonian Biocentre and the Institute of Genomics at the University of Tartu³. Ikeda is interested in the study of archaeogenomics, evolution, and ancient DNA, which reflects the importance of genes as carriers of humanity's shared history. Due to his interest in the vocality of the Estonian language, Ikeda has created a new sound installation for the Estonian Philharmonic Chamber Choir and conductor Tõnu Kaljuste as part of the project.

Ryoji Ikeda
Data verse 1/2/3, 2019-2020
Commissioned by Audemars Piguet Contemporary
Installation view *Yet, It Moves!*
Copenhagen Contemporary, 2023
Photo by David Stjernholm

Kunstnik on öelnud, et talle on oluline lõpptulemus, millest saab alguspunkt vaataja jaoks, ilma vaatajata oleks kogu töö mõttetu. Ikeda ei dikteeri, kuidas tema loomingut oleks kõige õigem tajuda – kas intellektuaalselt, füüsiliselt või meeleliselt. Millisesse universumisse vaataja siseneb, oleneb tema enda kogemustest ja vaatajasse salvestunud andmebaasidest.

¹ Ryoji Ikeda, kunstimuuseum Amos Rex, 27.09.2023–25.02.2024.

² Ryoji Ikeda „supersümmeetria“, Kumu kunstimuuseum, 11.12.2015–28.02.2016

³ Ryoji Ikeda, Eesti Rahva Muuseum, „Kultuuripealinn Tartu 2024“ põhiprogramm, 2.11.2024–2.03.2025.

Ikeda has said that the end result is important for him, which becomes the starting point for the viewer: without the viewer the whole work would be meaningless. Ikeda does not dictate how his work should be best perceived, whether intellectually, physically or emotionally. Which universe the viewers enters depends on their experiences and the databases stored inside them.

¹ Ryoji Ikeda, Amos Rex Art Museum, 27 September 2023 to 25 February 2024.

² Supersymmetry by Ryoji Ikeda, Kumu Art Museum, 11 December 2015 to 28 February 2016.

³ Ryoji Ikeda, Estonian National Museum, cultural capital Tartu 2024 main program, 2 November 2024 to 2 March 2025.

Ryoji Ikeda
Data verse 1/2/3, 2019-2020
Commissioned by Audemars Piguet Contemporary
Installation view *Yet, It Moves!*
Copenhagen Contemporary, 2023
Photo by David Stjernholm